

Kultuuriminister Heidy Purga tervituskõne konverentsil
„Juudi vähemusrahvuse kultuuriautonoomia 100“
Koht: ministeeriumide ühishoone (Tamme saal) Suur-Ameerika 1 Tallinn

Lugupeetud ekstsellentsid, Eesti juudi kogukonna liikmed, head konverentsi külalised!

Mul on väga hea meel tervitada teid tänasel konverentsil, mis tähistab ühte erakordset ja ainulaadset sündmust – Eesti juudi vähemusrahvuse kultuuriautonoomia 100. aastapäeva.

See on tähtpäev ei ole oluline üksnes Eestimaa juudi kogukonnale, vaid kogu meie riigile ning rahvusvahelisele kultuuriloole. Kuupäev 6. juuni 1926 on kirjutatud juudi rahvuse ja meie riigi ühisesse ajalukku.

Eesti juudi kogukonna roll meie riigi sünniloos ja arengus on oluliselt suurem, kui seda sageli teadvustatakse. See ei ole ainult ühe väikese kogukonna lugu, vaid osa Eesti riigi kujunemisest, väärtustest ja identiteedist.

Jah, meie juudi kogukond ei ole olnud suurimate seas ei Põhjamaades ega Ida-Euroopas kuid me olime esimene riik maailmas, kes andis sajand tagasi siin elavatele vähemusrahvustele võimaluse luua nii laiaulatuslikku kultuurilist enesekorraldust.

Eestis elavate rahvusvähemuste kodanikuõigusi, see tähendab võimalust suunata ja arendada küllaltki suure vabadusega oma kultuuri- ja hariduselu, rõhutasid nii meie riigi loomise alusdokument, 24. veebruaril 1918 välja kuulutatud „Manifest kõigile Eestimaa rahvastele“, kui hilisemad põhiseadused.

Rahvuskultuurilise autonoomia tunnustamise põhimõtted lõid aluse usalduslikele suhetele Eesti riigi ja siin elavate rahvaste vahel. Kultuuriautonoomia lõi Eestis esimesena saksa vähemusrahvus, seejärel juudid ning pärast Eesti taasiseseisvumist on seda võimalust rakendanud soomlased ja rootslased.

Kultuuriautonoomia tunnustamine sada aastat tagasi avas tee erakordselt vilkale juudi kogukonna kultuurielule Eestis. Tegutsesid juudi koolid Tallinnas, Tartus ja Valgas, loodi lasteaiad, spordiseltsid, draamaringid, klubid ja raamatukogud. 1939. aastal tegutsesid Eestis kokku 32 juudi organisatsiooni. See on muljetavaldav arv riigis, kus kogukond ise oli väike, kuid oma tegevuse haardelt ja vaimult suur.

II maailmasõja eel alanud nõukogude okupatsioon lõpetas kultuuriautonoomia järsult, kuid selle seaduse pärand ei ole siiani kadunud. See jäi alles Eesti õiguslikku järjepidevusse olles tõendiks, et Eesti riik on alati seisnud rahvaste enesemääramisõiguse ja kultuurilise mitmekesisuse eest. Seega, kultuuriautonoomia rakendamise näol on Eesti Vabariigil väärtuslik kogemus rahvusküsimuste demokraatliku lahendamise võimalustest.

Vähemusrahvuste kultuuriliste õiguste kaitse on aktuaalne ka tänapäeval. Maailmas, kus põrkuvad identiteedid ja toimuvad ühiskondlikud polariseerumised, on Eesti kogemus

väärtuslik meeldetuletus, et vähemuste õiguste austamine ei nõrgenda vaid tugevdab demokraatiat ja riiklust.

Tänases Eestis elab üle 200 erineva rahvuse esindajaid. Meie lõimumispoliitika eesmärgiks on luua sisemiselt tugev ja sidus ühiskond, mis on valmis edukalt vastama ka 21. sajandi globaalsetele väljakutsetele majanduses, poliitikas ja kultuuris. Vähemusrahvuste kultuuri, keele ja identiteedi toetamine ja austamine seisab alati meie poliitikakujundamise keskmes. Siin elavate rahvaste kultuur ja emakeel ei ole ainult mineviku pärand, vaid elav side, mis hoiab kogukondi koos ja annab neile tulevikujõu. Igal Eestimaal elavale rahvakillule on tähtis jääda iseendaks, kuid teha rahvusteülest koostööd ja panustada ühtekuuluvustundesse kaaskodanikega ja terve Eesti riigiga. Erinevates väljakutsetes ja kriisides saame olla tugevad vaid siis, kui kõik siin elavad inimesed tunnevad ennast selle maa ja rahva vaba ja täieõigusliku osana.

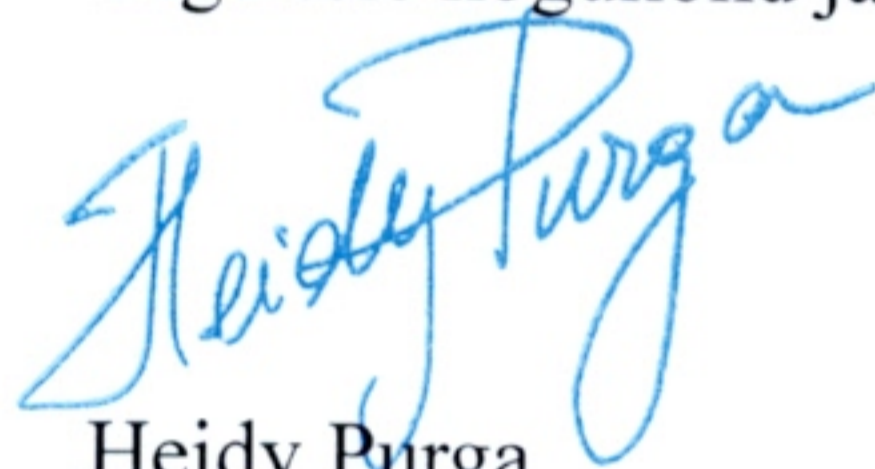
Head kuulajad! Kultuur on rahva süda – ta tuksub edasi ka siis, kui ajad muutuvad, ja hoiab meid ühenduses kõigi nendega, kes tulid enne ja tulevad pärast meid.

Hea Eesti juudi kogukond! Te olete täna aktiivne, nähtav ja oluline osa meie ühiskonnast. Teie panus Eesti kultuuri ja sporti, haridusse ja teadusesse, ettevõtlusse ja ühiskondlikku ellu on hindamatu. Teie lugu on osa meie ühisest Eesti kultuuriloost.

Soovin teie ettevõtmistesse palju edu ja rõõmu!

Suur tänu ka konverentsi korraldajatele ja aitäh kõikidele tänasel konverentsil osalejatele!

Olgu teie kogukond jätkuvalt tugev, tark ja õnnistatud!

Heidy Purga
kultuuriminister
05.juuni 2026